

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, fél évre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy hónapra 1 ft. — Az esti kiadás külön küldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., fél évre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy hónapra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ES KOZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj: 8t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. helyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyveskereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasensteint és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppel Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyitlári cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetések díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Igénytelen megjegyzések a királyföldi egyetem munkálataira s az ószászoknak erre beadott különvéleményére.

III.

(KNG.) Minden művelt állam tapasztalja, mily káros hatású a tulságos központosítás, s hogy a valódi alkotmányos szabadság palladiuma a helyhatóságok önkormányzatában keresendő és pedig nemcsak azért, mert ezek legjobban felfogják, ismerik, átérzik saját ügyeiket, szükségüket s így keblü belügyeiket legzseherüben rendezhetik, intézhetik el, hanem azért is, mert csak is önkormányzati tevékenység eszközölheti az állam tagjaiban az üde vérforgást, mi nélkül az ország maga is elsatnyul elcsenevész a részek. Arról is számos tanuságot szolgáltat az államélet, hogy csak is az önkormányzat gyakorlása nevel szabad gondolkozásu, tevékeny polgárokat, kik az illető törvényhatóságok ügyeit lelkiismeretes buzgalommal intézve, folytonos érdekeltséggel viseltetnek az állam-ügyek iránt is, nem engedik az államorganismust elsatnyulni, az alkotmányos jogok egyedürszavá lenni; mert a hol ez életbe lép, hol az állam minden, a polgárok és municipiumok öntudatlan pion, melyet ide-tova taszit egy hatalmas kormány: ott lehet rend, lehet gépszerű pontossággal működő bürocrata testület, de polgári szabadság az csak a carta lapjain lesz feltalálható, az életben magában ott illet hiába keresnénk.

Az egyetemi munkát szem előtt tartva az önkormányzat igényeit, ennek nélkülözhetlen szükségességét.

A 11 királyföldi törvényhatóságról kimondja, hogy azok „önálló municipiumok a törvény határai közt;“ hogy a közigazgatást maguk kezelik, az önkormányzat jogából kifolyólag; hogy az országos ügyeket megvitattják, megállapodásaikat egymással, az egyetemen, (ez fölösleges) a kormánnyal közlik, kérvény alján organumaik által hajtják végre; megválasztják közigazgatási hivatalnokait; megállapítják a keblü önkormányzat és adminisztráció költségeit, s azok fedezéséről gondoskodnak; a kormánnyal közvetlen érintkezésnek, (4. §.) de azon ügyekben hozott végzéseiket, melyek törvény értelmében felsőbb jóváhagyást igényelnek, mint: a helyhatósági költségvetés, ingólan vagyon eladása, szerzéséről szóló egyességeket, kölcsönfelvételt stb. csak a felelős kormány helybenhagyása után léptetik életbe. (5. §.) Itt csak azt nem találjuk helyesnek, hogy a ministeri helybenhagyásra 40 napi határidő tűzött ki, ha ez idő alatt a helyhatósági végzés megerősítést nem nyer, a végzés helybenhagyottnak tekintendő. Annál célszerűbb a 6. §. rendelkezése, mely az egyéni szabadság és jog oltalmáról gondoskodik, kijelentve, hogy a municipiumok végzése ellen, a magát tulerhelve érző egyén 15 nap alatt, a statuta kihirdetésének napjától számítva, recurrálhat az illető miniszterhez; ez nemcsak a kisebbség jogát védi, de az egyes polgárokat sem teszi ki a többség lehelő önkénykedésének.

A parlamentáris kormányformának megfelelő a 7. §. intézkedése is, mely szerint „a statuta nem ellenkezhetnek az országos törvényekkel, a kormány érvényes rendeleteivel, de a városok, mezővárosok és községek önkormányzati jogait sem csorbíthatják;“ végül, hogy a szabályszerű kihirdetés után csak 30 nappal foganatosíthatók, ez idő alatt meg lehet azokat recurrálni; azok a statuta pedig, melyek általános érdekűek, s nemcsak az illető municipiumok érdekeit érintik, az egész országban is közzé teendők (8. §.). A 13. §. a helyhatósági rovatok beszédési módjáról, a 16. §. a költségvetés megállapításáról, a 18. §. a felirati jog gyakorlásáról tapintatosan rendelkezik. A II. Fej. a központi bizottság teendőit körvonalozza s 24. §-e nagyon helyesen 40—120-ra teszi a tagok számát, s azok választási módját, kilépésök határidejét írja körül; a III. Fej. különösen a 45. §. a közgyűlés jogkörét részletezi; az V. Fej. a tisztviselő választásának mikéntjét adja elő, szóval az egyetemi munkát becses anyag, a helyhatóságok önkormányzatát tartva szem előtt, a felelős kormány és a parlament retortáján átszűrve életrevaló organismus keretét képezheti némi javításokkal.

Ellenben az ó-szász különvélemény a statutahozatal, felterjesztés, kérvényezés jogainak gyakorlata körül, a municipiumok hivatali személyzetét, majorsági pénztárainak kezelését, stb., stb., illetőleg csaknem minden jogot az egyetemre ruház

át, megfosztja a törvényhatóságokat jogaik legelőbbségű részétől, s a felelős kormány főfelügyeleti teendőit is az egyetemre és comitiatusra óhajtana átruházni. Az egész munkálaton vörös fonalként vonul át az „összmunicipium“ kísértő szelleme, ennek rendelnek alá mindent, ennek mo-loch-torkába dobják a helyhatóságok legfőbb jogait. Mig, például az egyetemi munkát VII. Fej. megengedhetők véli, hogy felsőbb jóváhagyással több apró királyföldi municipium egy helyhatósággá egyesüljön (84. §.), a különvélemény (I. Fej. 2. §.) értelmében az ily területi változás is csak a képzelt ösztörvényhatóság beleegyezésével történhetik meg.

Ezért elmondhatjuk erről a különvéleményről, hogy az nem arra ad javaslatot, hogyan szerveztessenek a királyföldi municipiumok, hanem összetöri őket, hogy darabjaikkól rakhasson össze egy „Gesamtmunicipium“-ot, s azt megkoronázhassa egy az egész Királyföldet miniszterium-szerűleg kormányzó comitiatussal, melynek oldala mellett állana egy quasiszázgyűlés-forma egyetem.

Ebből a szép álomból föl kell a különvélemény híveit ébreszteni annál is inkább, mert opusok bevezetésének végén maguk elismerik, hogy a felelős kormány hivatása „megóvni az állam érdekeit a municipalis intézmények körében is,“ már pedig ezek rossz lennének conserválva, ha maguk a municipiumok oda löketnének a ravaszul kigondolt egyetemi Aszart gyomrába.

Különben is, az 1868. XLIII. tczikk 10. §-ében azzal bizta meg Magyarország parlamentje a felelős kormányt, terjeszsen elő oly törvényjavaslatot, mely „a királyföldi székek, vidékek és városok belkormányzati jogait“ biztosítsa, továbbá, mely a Királyföldön „lakó bármely nemzetségi-eknek eleget tenni közzé, midőn „véleményét“ a főszempontoknak megfelelő alakba önté, szemlőtt tartván azt, hogy a királyföldi törvényhatóságok municipalis törvényének az általános megyetörvényvel összhangzásban kell állania; hogy a 11 szék és vidék kapcsolatának is képvisleti szellemben kell módosíthatnia úgy, hogy az egyes municipiumoknak ősi törvényeken alapuló önállósága meg ne másíttassék, az egyetem javára pedig ne eszközöltessék olyan központosítás, mely eddig sem gyakoroltatott általa. Mindezeket a különvélemény alig méltatta figyelemre; folyvást azon torzidealon legelteté szemeit, melyet Schmerling prismái állítottak volt ó-szász látszerveik elé; ezért a különvélemény csak is arra való, hogy átolvasás után tételessé levéltára, s őriztessék meg a municipalis borbé öltöztetett államka-hajhászat unicuma gyanánt a jövő nemzedék okulására, talán mulattatására.

Végül meg kell emlékeznünk az egyetemi munkát azon részéről, mely a választási jogot 5 ft censushoz köti, s így a jogosult factorokat beveszi, de még sem ad tulsúlyt a tömeg érelenségeinek. Hanem azzal nem tudunk teljesen kibékülni, hogy a városok és községek közt eddig fennálló kapesot mereven fenntartja; talán, nem ártana e részben is az általános községi törvényt mintául venni, mert a királyföldi községekben is van számos értelmiség, mely joggal követelhet a réginiel szababab mozgást saját ügyei intézése körül; hiszszük is, hogy az nekik meg fog adatni.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten apr. 15. 12 óra — p. délben. Érkezett Kolozsvárra apr. 15. 12 óra 30 p. d. u.

Páris, april 13. A commune viszszauntasított Thiers egyezkedési föltételeit. A versaillesi csapatokat Neuilly-ből visszavonulásra kényszerítették a felkelők. Thiers Brüsszelben kifejezte sajnálkozását a felett, hogy Belgium elnézi a bonapartisták veszélyes összeesküvését az irányában barátságos állam ellen.

Berlin, april 13. A német csapatok felállítására a francia földön lehetővé teszi, hogy 24 óra alatt 200,000 ember jelenjék meg Páris előtt. A német intervenció Párisban mindinkább valószínű, hanem egyelőre kitérőleg felelt a berlini kormány Loftus lord

biztatására, maga akarja a kellő pillanatot megválasztani.

Konstantinápoly, april 13. Orosz- és Törökország megegyeztek a Dunafejedelemségek esetleges megszállása tárgyában: Moldvát orosz, Oláhországot török csapatok fognák megszállani.

Legújabb táviratok.

Berlin, apr. 13. Bismarck elutasítá Favre külön-küldetését Berlinbe, — utalván a brüsseli conferentián lévő meghatalmazott küldöttekre.

Kopenhága, apr. 13. A rendőrségnek tudomására esett, hogy tömeges demonstrációt terveznek, melynek folytán a király, az éjszaka-schleswigi kérdés tekintetében érelyes intézkedéseket fogna elrendelni.

New-York, apr. 12. Mexicói csapatok a brigantikat az Unio területéig üldözték, és összeaptak az Unio katonáival; ez utóbbiaknak parancsnoka és 40 ember megöletett.

London, apr. 13. A „Daily News“ jelenti: Bismarck azon van, hogy Éjszaka-Schleswiget visszaadja Dániának; azonban ez utóbbi köteles lenni a vámegegyet-be belépni. — Napoleon beteg; a szobát kell őriznie. — Guizotnak egy irata — Franciaország helyzetéről — helyesli a nemzetgyűlés eljárását; rövid időn eldöntő eredményét várja a harcoknak. Az irat a kormányi csapatok vitéségét is megdicséri.

Berlin, apr. 13. A kormány az országgyűléstől 120 millió hitelt kér; ezen hitel csak a beállandó szükséglet szerint vétetnék igénybe.

Marseille, apr. 12. A helyhatósági rendőrség újraszerveztetett. A lefegyverzés akadálytalanul folyik. A parancsnoklók tkb és a prefekt számos látogatásban

részt vesznek. — Elsass és Lotharingia csatlakozása Németországhoz — ezeket írja: Elsass és Lotharingia lakossága valódi német származású; az semmit sem adand fel javaiból; annak semmit sem kellend megtagadnia saját ősrégi lényéből, hogy Németországhoz csatlakozzék.

Számos jel mutatja, hogy abban a német szellem az idegen uralom alatt nem halt ki, hanem kedvező viszonyok között teljes életerőben fejlődik ki. A testvértörzset az egész német nép szívélyesen fogadja, s azon hő óhajt táplálja, hogy az magát rövid időn ismét otthonosnak és jól érezze az atyai házában.

A „Prov. Corr.“ mondja: Tekintve a franciaországi viszonyokat, a cs. kormány előreláthatólag a további pénzügyi szükségletek biztosítása végett is igénybe veendi még az országgyűlés közreműködését.

Berlin, april 12. A szövetségtanács elé törvényjavaslatok terjesztettek a postaügyre és a háboru által okozott kiadások fedezésére megkívántató pénz előszerzésére vonatkozólag.

Odessa, april 12. A husvétü ünnepek alatt a csöcselék 3 napon át kirabolta a zsidók házeit, felfeszíté boltjaikat és irodáikat; s roppant kárt okozott. Nagy ijedség uralkodott itt a keresztények közt is. Az okozott kár oly roppant, hogy azt lehetetlen megbeesülni. Az a legfőbb dologban, hogy a hatóságoknak nem volt erejük a kihágásokat meggátolni; s ezen érelenség általános csupán látszólagosnak jelöltetik ki. Azt teszik fel, hogy más indokoknak is közre kelle működni.

Athene, april 12. Az orosz követnek elutasását jól értesült körökben összefüggésben vélik lenni Gortsakoff herczeg terveivel, a Dunafejedelemségre és Törökországra nézve.

A polgárháboru Páris alatt.

Páris, april 12. este. Ma reggel óta az Issy, Vanves és Montrouge erődtívenyek egész vonalának hosszában általános harc folyik. A felkelők kemény veszteségeket szenvedtek. A versaillesi csapatok a futó-árkokig hatoltak előre, de innen visszavetettek; mig végül az Issy melletti parkban megfeszítették magukat. Mint hirlik, Asniéresnél a versaillesi csapatokból 3000 ember elvágott volna. — Thiers addigra halasztá el a döntő hadmiveteleket, mig további 50,000 főnyi kormány-csapatok érkezendnek.

A 11-ki Avenue de Ternes az ágyuzás által félig le van rombolva; a lakosok kiűritették e negyedet; a nemzetőrök elhagyták a Champs Elysées és a diadalívetket; — megszállták a szomszéd utcákat. A tömeges elfogatások még folyton tartanak; az elfogottak összes vagyona elkoboztatik. — A versaillesi csapatok az előőrsi vonal által a Bazie és L'Haye melletti pontokat összekötötték. Holnapra Páris ellen intézendő ostromot váraak.

A Szajnál Sévresnél állépni szándékozó felkelők visszavetettek; ugyanez történt velök egyidejűleg Meudonnál is. A commune egy rendelete megtiltja bármely

proclamatio közzétételét, mely neki előbb be nem mutatott. Az ágyuzás M. Valérien és a neuillyi sáncok közt folyvást tart.

A versaillesi csapatok által a fort Mont-Rouge ellen 11-ike óta megkezdett támadás gyöngé bombázás mellett még mindig szakadatlan tartott. Az ellenfelek változó szerencséje mellett a győzelem esélyeit nem lehet tudni.

Versaillesból 12-ről jelenti, hogy ott rendkívül nagy csapatomozgalom uralkodik, s az összes csapatok általános támadása, egységes parancsnokság alatt, közvetlenül küszöbön áll. Thiers az alkudozások feltételül a lázadók fegyver-leletét köti ki. — Párisban csökken a nagy bátorság s az élelemszerek fogyatékán vannak.

A kibékülésre nézve tett minden kísérlet teljesen eredménytelen maradt. A kormány ezt eleve sejté s előintézkedéseit is a szerint tette. A hangulat átlában most már nem oly nyomott, minőnek eddig látszott.

London, april 13. A „Daily Telegr.“ jelentése szerint a versaillesi kormány hadcsapatai által megkísérelt támadást a felkelők visszaverték. A veszteség úgy halottakban, mint sebesültekben mindkét résznél tetemes volt. — A felkelők vezére Dombrowsky heves és sokáig tartó küzdelem után Neuillyt elfoglalta. — A nemzetőrség minden valamirevaló fegyverfogható egyént bevon a hadcsapatokhoz, erősítés végett. A döntő és véres csata percei közelednek.

Versailles, april 13. délben. A párisi lapok győzelmi jelentései koholmányoknak nyilvánítottak. Kedden és szerdán nem volt ütközet; máról sem jelentettek még csatát. Thiers tegnap a republicanus unio delegáltjait fogadta. Ugy látszik, hogy a kibékülési kísérlet sikerülni fog. A Párisba vezető összes vasuti vonalak a kormány csapatai által vannak megszállva.

Fadejew újabb röpirata.

Fadejew tábornok ki publicistikai különös hirtet közönség előtt, „Oroszország hadiereje“ című röpiratának mintegy kiegészítésül egy újabb iratot bocsájtott közre. Ezen iratban, mely tulajdonképen e mondatnak: „Oroszországot érdeklő legkisebb kérdés sem oldható meg másképp, mint csak egy Ausztriával létrejövendő háboru által“ igazságát bizonyítani iparkodik, majdnem kizárólag Ausztriával foglalkozik.

Egy Oroszország-ellenes coalitio — mondja — a keleti kérdés nélkül is létrejöhet. A keleti kérdéshez fordulván, az orosz tábornok azt mondja, hogy Ausztriára nézve ezen kérdés nemcsak politikai kérdés, mint Franciaországra vagy Angliára nézve, hanem életkérdés, mint az Oroszországra.

Szerző bebizonyítani iparkodik, hogy a balkáni félszigeten a háboru lehetelenség Ausztria beleegyezése nélkül, mi azonban soha sem fog elértetni. Az út az európai Törökország felé csak a Kárpátok és a Duna torkolatának délkeleti részén keresztül lehetséges. Az európai Törökország egy oly szekrény, melynek födelét Ausztria képezi s melybe nyulni nem lehet a nélkül, hogy ezen födel szét ne zússzék. Már Paskiewitsch bebizonyítja, hogy a keleti kérdést Bécsben kell megoldani és nem Konstantinápolyban. Még akkor sem, ha Oroszország ezen szekrény alapját a Bosporusz megszállásával beütné, sőt még magának Konstantinápolyt és a tengerszorosnak megszállása sem oldaná meg a kérdést, mert a rahjáb a harcban a muzulmán lakossággal egészen igénybe vétetnének, s így Oroszországra a tengerszoros s a félsziget megszállására több csapatot használna fel, mint egy Ausztria ellen intézett háboruban; s e mellett még egy coalitioval állana szemközt, melynek lelke Ausztria lenne.

A Pontus-flotta — folytatja az orosz tábornok elmélkedéseit — hatalmas diplomatiái eszköz volt, de nem jelentékeny katonai eszköz.

„A tengeri hatalmasságok fegyveres kézzel sem zárhatják el a Bosporuszhoz vezető utat, Ausztria azonban anélkül, hogy egy puskalövést tenne, csupán semleges megatartása által akadályt képezhet előttünk — vagy a Vízutala felé vezető utat megnyithatja, a mennyiben Lengyelországot fölláztatja.“

Minden tervet, mely nem abban áll, hogy csak Ausztrián keresztül lehet Oroszországnak Törökországba jutnia, szerző czéltalannak mond. „Abban rejlik Ausztria európai állásának föjelentősége, hogy Europa orosz-ellenes részének paizsul vagy fegyverül szolgálhat és nem sokára fog is szolgálni.“

A mi már most azon kérdést illeti: el van-e készülve Oroszország háborura Törökországgal, Fadejew erre nem válaszol — saját szempontjából — kecsgetően. Mert Oroszország ily háboru nem kezdhet el. A rahjábát fölláztatni, annyit teune mint azokat a megszállásnak adni át; a Dunafejedelemségeket elfoglalni csak akkor lehetne, ha lehetséges volna a nyugati határon 300,000 embert fölláztatni, Oroszországnak ily számú serege nem maradna fenn.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.